



בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 6872/18

לפני: כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט י' אלרון

העותרת: רגבים

נגד

המשיבים: 1. שר הביטחון
2. אלוף פיקוד המרכז
3. ראש המנהל האזרחי
4. פלוני - המחזיק בבית עסק למשטחים
5. פלוני - המחזיק בבית עסק-משתלה
6. פלוני - המחזיק במוסך

בשם העותרת: עו"ד סגל אברהם; עו"ד יעל סינמון

בשם המשיבים: עו"ד רותם סלמה

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. בעתירה שלפנינו נתבקש צו על תנאי המורה למשיבים 1-3 (להלן: הגורמים המוסמכים) לנמק מדוע אינם נוקטים בכל הפעולות הנדרשות לשם סגירת מבני עסקים שהוקמו ללא היתר בניה כדין בסמוך לצומת יקיר שבשומרון; מדוע אינם פועלים לשם הוצאה ומימוש של צווי הפסקת עבודה והריסה למבנים אלו; ומדוע אינם נוקטים בפעולות הנדרשות לשם לקיחת האחריות מידי הרשות הפלסטינית בכל הנוגע לסמכותם בתחום רישוי עסקים בשטחי C שבאזור יהודה ושומרון.

עוד ביקשה העותרת כי יינתן צו ביניים המורה למשיבים 4-6 (להלן גם: המחזיקים בבתי העסק) לנקוט בפעולות הנדרשות כדי למנוע את השימוש בבתי העסק

ואת הפעלתם, וכי יינתן צו ארעי המורה להם להימנע מהמשך הפעלתם עד להכרעה בבקשה למתן צו ביניים.

רקע והליכים קודמים

2. כעולה מטענות הצדדים, המשיבים 4-6, אשר פרטיהם אינם ידועים לעותרים, מחזיקים במבנים בסמוך לצומת יקיר שבשומרון, בשטחים המוגדרים כשטחי C ב"הסכם הביניים הישראלי-פלסטיני בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה" מיום 28.9.1995 (להלן: הסכם הביניים הישראלי-פלסטיני).

מבנים אלו הוקמו ללא היתר בניה כדין, והם משמשים כבתי עסק שונים: מבנה אחד משמש כנגריה ומסגריה (להלן: הנגריה והמסגריה); שני מבנים אחרים משמשים כבית עסק לממכר משטחי עץ (להלן: בית העסק לממכר משטחי עץ); ומבנה נוסף משמש כבית עסק למסחר בשיש (להלן: בית העסק למסחר בשיש).

3. במהלך השנים 2017-2018 פנתה העותרת מספר פעמים למשיב 3, וביקשה כי ינקוט בהליכי אכיפה ופיקוח נגד מבני עסקים שונים אשר לטענתה הוקמו ללא היתר באזור צומת יקיר שבשומרון.

4. במענה לפניות אלה השיב המשיב 3 כי בשנת 2017 בוצעו מספר פעולות פיקוח ואכיפה נגד בנייה בלתי חוקית במרחב צומת יקיר. כמו כן, במכתב מיום 15.4.2018 צוין כי פעולות אכיפה ופיקוח נוספות נגד מבני עסקים באזור יינקטו במידת הצורך, וכי אכיפת פעולות האכיפה תעשה בהתאם לסדר העדיפויות של המנהל האזרחי.

5. בחלוף כחצי שנה, ומשלא הוצאו צווי הריסה והפסקת עבודה נגד בתי העסק שבמוקד העתירה דנן, סברה העותרת כי הגורמים המוסמכים אינם פועלים די הצורך נגד מבני עסקים אשר הוקמו שלא כדין בסמוך לצומת יקיר – ומכאן העתירה שלפנינו.

תמצית טענות הצדדים

6. לטענת העותרת, על הגורמים המוסמכים להעמיד בראש סדר העדיפויות של מדיניות אכיפת החוק הננקטת על ידם את החובה להוציא ולממש צווי הריסה לבתי העסק מושאי העתירה, ולכל הפחות להפסיק את פעילותם.

כמו כן סבורה העותרת כי הותרת המצב על כנו מהווה התנערות של הגורמים המוסמכים מחובתם לאכוף את דיני התכנון והבניה באזור יהודה ושומרון, ומאחריותם

לשמירת ביטחון פנים וסדר ציבורי באזור, שכן הפעלת בתי העסק בסמוך לצומת מרכזית מהווה סכנה בטיחותית למשתמשי הדרך בסמוך לצומת יקר, ואף עלולה להוות סכנה ביטחונית.

עוד מוסיפה העותרת וטוענת כי אף שלפי הסכם הביניים הישראלי-פלסטיני הסמכות לרישוי עסקים פלסטיניים הועברה לידי הרשות הפלסטינית, הרי שלנוכח התנערותה של האחרונה מסמכות זו יש להורות לגורמים המוסמכים לפעול לשם העברת סמכות זו לידי מדינת ישראל – ולפעול לסגירת בתי העסק לאלתר.

7. מנגד, המשיבים סבורים כי דינה של העתירה להידחות על הסף בהיעדר עילה.

לטענת המשיבים, הליכי פיקוח ואכיפה על פי דיני התכנון והבניה ננקטים באופן תדיר נגד מבנים שהוקמו ללא היתר בסמוך לצומת יקר, ובשנים האחרונות נעשו מספר פעולות הריסת מבנים אחרים במתחם הצומת ששימשו כבתי עסק.

במסגרת זו נטען כי ננקטו פעולות אכיפה ופיקוח כלפי בתי העסק העומדים במוקד העתירה – ואף הוצאו צווים סופיים להריסתם ולהפסקת העבודה בהם אשר טרם מומשו, כדלהלן:

ראשית, נגד בית העסק לממכר משטחי עץ הוצא צו סופי להפסקת עבודה והריסה ביום 22.10.2018 במסגרת החלטה הדוחה את בקשת המחזיק בנכס למתן היתר בניה. כשלושה חודשים לאחר מכן נדחה ערר על ההחלטה, אולם המחזיק בנכס הגיש תכנית חדשה ללשכת התכנון.

שנית, בכל הנוגע לבית העסק למסחר בשיש הוצא בסוף שנת 2018 צו סופי להפסקת עבודה והריסה, אך המחזיק בנכס הגיש בקשה למתן היתר בניה אשר טרם נדונה בפני ועדת המשנה לפיקוח.

שלישית, בכל האמור ביחס לנגריה ולמסגריה בסוף שנת 2018 הוצא צו סופי להפסקת עבודה והריסת בית העסק. מימושו של הצו נדחה לחודש מרץ 2019 בהתאם לבקשות ארכה שביקש המחזיק לצורך הגשת בקשה למתן היתר בניה – אולם זו טרם הוגשה עד למועד הגשת התגובה.

לשיטת המשיבים, מימוש אכיפתם של צווים אלו יעשה בעתיד בהתאם לסדרי העדיפויות לאכיפת הפרות של דיני התכנון והבניה באזור, ולאור הצרכים האופרטיביים הנוגעים לכך.

עוד טוענים המשיבים כי אין מקום להתערבותו של בית המשפט זה בהתייחס לדרישת העותרת לשינוי ההסכם הביניים הישראלי-פלסטיני ולחלוקת הסמכויות שנעשתה במסגרתו, שכן מדובר בעניין מדיני מובהק הנתון לשיקול דעתם של הכנסת והממשלה.

לבסוף נטען כי יש לדחות את העתירה אף מחמת אי צירוף משיבים רלוונטיים, שכן העותרת לא ציינה את זהותם של המחזיקים בבתי העסק במסגרת העתירה, ואף לא הביאה את הגשת העתירה לידיעתם.

8. בהחלטתה מיום 31.7.2019 נתבקשה העותרת להודיע האם לנוכח המתואר בתגובת המשיבים בדבר פעילותם נגד בתי העסק היא עומדת על עתירתה.

העותרת בתגובתה מיום 12.8.2019 כי היא עומדת על העתירה, וביקשה להורות למשיבים לשוב ולעדכן ביחס למועדים הצפויים המתוכננים למימוש צווי ההריסה. עוד צוין כי העתירה הומצאה על ידה למחזיקים בבתי העסק.

דיון והכרעה

9. דין העתירה להידחות.

10. כידוע, הלכה היא כי בית המשפט ייטה שלא להתערב בשיקול דעתה של רשות שלטונית מוסמכת בכל הנוגע לקביעת סדרי עדיפויות באשר לאכיפת החוק על ידה. התערבות מעין זו תהא מוצדקת רק במקרים בהם הוכח כי הרשות התנערה לחלוטין מאכיפת החוק, או כאשר סדר העדיפויות שהרשות הציבה לעצמה נגוע בפגם חמור היורד לשורש העניין (וראו למשל: בג"ץ 1193/18 דגבים נ' שר הביטחון פסקה 8 (20.5.2019); (בג"ץ 4681/15 כפר אדומים כפר שיתופי להתיישבות קהילתית בע"מ נ' השר להגנת הסביבה פסקה 3 (17.3.2016)).

בנסיבות המקרה דנן, לא מצאנו לנכון להתערב בסדרי העדיפויות אותם קבעו המשיבים לעניין אכיפת החוק. מעיון בתגובת המשיבים ובמסמכים המצורפים לה עולה

כי נגד בתי העסק אשר במוקד העתירה ננקטו פעולות אכיפה ופיקוח לא מעטות – ובכלל זאת אף הוצאו צווים סופיים להריסתם ולהפסקת העבודה בהם.

יתירה מזו, מבנים הסמוכים לבתי העסק מושאי העתירה נהרסו במהלך השנה האחרונה, ומשכך אין בסיס לטענה כי הגורמים המוסמכים אינם מממשים את סמכויותיהם באזור.

אמנם, המשיבים טרם מימשו את הצווים הסופיים שהוצאו נגד בתי העסק, אולם אין מדובר במקרה בו הרשות התנערה לחלוטין מאחריותה או במחדל העולה כדי חוסר סבירות קיצוני המצדיק התערבות בקביעת סדר העדיפויות של המשיבים בכל הנוגע למימוש פעולותיהם לאכיפת החוק.

11. זאת ועוד, אף אין להיעתר לסעד המבוקש ולקבוע כי על המשיבים לפעול לשם נטילת האחריות מידי הרשות הפלסטינית בכל הנוגע לסמכותם בתחום רישוי עסקים בשטחי C.

בית משפט זה שב ופסק כי הוא אינו נוהג להתערב בעניינים מתחום יחסי החוץ של מדינת ישראל – עניינים המסורים לשיקול דעתן המובהק של הרשות המחוקקת והמבצעת (וראו: בג"ץ 3410/19 גנאיים נ' מפקד האזור באיו"ש (1.7.2019); בג"ץ 7954/12 חברת החשמל מחוז חברון נ' משרד האוצר – מדינת ישראל (13.10.2013)).

הסוגיה שהועלתה על ידי העותרת נסובה אודות מערכת ההסכמים שבין מדינת ישראל לבין הרשות הפלסטינית וקשורה בטבורה לענייני מדיניות חוץ – ומשכך בנסיבות העניין אין מקום להתערבותנו אף בעניין זה.

12. אשר על כן, העתירה נדחית.

בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתן היום, י"ח באב התשע"ט (19.8.2019).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט